

คำวินิจฉัยของนายโอกาส อรุณินท์

ได้พิจารณาปัญหาที่ประธานรัฐสภาขอให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแล้วมีความเห็น ดังนี้

ปัญหาว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วยหรือไม่ นั้น โดยที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ในระดับศาสตราจารย์ ซึ่งอาจมาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่างๆ ก็ได้บัญญัติคุณสมบัติของผู้ที่อาจได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์ไว้โดยแจ้งชัด ดังนั้น คำว่า “ศาสตราจารย์” จึงหมายถึง ศาสตราจารย์ตามที่กฎหมายบัญญัติ และ ณ ที่นี้มีความจำเป็นต้องพิจารณาจากกฎหมายของแต่ละมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ ดังกรณีของ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ก็เป็นปัญหากรณีเป็นผู้ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์พิเศษโดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ตามนัยมาตรา ๑๗ (๘) ของพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ฉะนั้น การพิจารณาความหมายของคำว่า “ศาสตราจารย์พิเศษ” กรณีนี้จึงต้องพิเคราะห์พิจารณาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ มิได้บัญญัติให้ชัดเจนว่า “ศาสตราจารย์” หมายความว่า “ศาสตราจารย์พิเศษ” แต่กลับปรากฏว่าได้บัญญัติถึงผู้ทรงความรู้ความสามารถระดับสูงไว้หลายตำแหน่ง เช่น มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ต้องมีคุณวุฒิ ความสามารถทางการสอนและผลงานวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ส่วนคุณวุฒิของศาสตราจารย์พิเศษนั้น มาตรา ๓๗ บัญญัติว่า จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ดังนั้น จึงเห็นในเบื้องต้นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น “ศาสตราจารย์” กับ “ศาสตราจารย์พิเศษ” ย่อมไม่เหมือนกัน

นอกจากปรากฏว่า ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ มีความเป็นมาต่างกัดังกล่าวข้างต้นแล้ว เมื่อย้อนดูบทเฉพาะกาลของ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์ฯ มาตรา ๕๑ ยังได้บัญญัติแยกคำระหว่างผู้เป็นศาสตราจารย์ กับศาสตราจารย์พิเศษ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นมีฐานะเป็นศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์พิเศษ ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

อนึ่ง ในการที่สภามหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ จะถวายคำแนะนำเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ใดเป็นศาสตราจารย์พิเศษตามมาตรา ๓๗ นั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้กำหนดข้อบังคับของมหาวิทยาลัยไว้ตามข้อบังคับ ๑ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๒ ว่าด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษขึ้น โดยเฉพาะกำหนดความหมายของ “ศาสตราจารย์พิเศษ” ตลอดทั้งคุณสมบัติและผลงานทางวิชาการของผู้ที่จะได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ซึ่งข้อบังคับนี้ใช้เฉพาะ “ศาสตราจารย์พิเศษ” เท่านั้น

โดยสรุปจึงเห็นว่าโดยที่ความหมายของคำว่า “ศาสตราจารย์” กับ “ศาสตราจารย์พิเศษ” มีข้อกำหนดตามกฎหมายในเรื่องต่างๆ แตกต่างกัน ฉะนั้น คำว่า “ศาสตราจารย์พิเศษ” ของ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมิใช่ “ศาสตราจารย์” ตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ส่วนปัญหาต่อไปว่า ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มีคุณสมบัติที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อไม่ปรากฏ ณ ที่ใด่ว่า ศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์พิเศษเทียบเท่าได้ หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ากันหรือไม่ ดังนี้ จึงเห็นว่าไม่อาจวินิจฉัยเทียบได้ว่าเท่ากัน หรือไม่ต่ำกว่ากัน ตามนัยมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นายโอกาส อรุณินท์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ